AUT, XLV, 2007, p. 107-138

TOPONIMIA UNOR LOCALITĂŢI AFLATE LA SUD -VEST DE TIMIŞOARA (Ghilad, Banloc, Denta, Toager)

de

Mirela Zamilia DANCIU

1. Coordonate istorico-geografice

Studiul de faţă reprezintă un subcapitol dintr-o amplă lucrare dedicată unor graiuri româneşti de la sud-vest de Timişoara.

Pentru realizarea acestuia au fost alese, drept puncte de referinţă, localităţile Ghilad, Banloc, Denta şi Toager, localităţi anchetate pentru *NALR-Banat* de către Ioan Faiciuc, ele fiind înregistrate la următoarele numere cartografice: 44, 41, 40, respectiv 42. Dintre acestea Ghiladul a fost anchetat şi pentru *ALR I* de Sever Pop (numărul cartografic 36), iar Banlocul a fost anchetat pentru *ALR II* de către Emil Petrovici (numarul cartografic 35).

Ghiladul este aşezat în sudul oraşului Ciacova (5 km), localitate cu un potenţial economic ridicat. Faţă de oraşul Deta (*gi̯édu*) se află la 12 km. Se mai învecinează cu Macedonia (*măţădu̯l'e*), Dolaţ (*dolţ*) (7 km), Ofseniţa (*opsăníţa*) (6 km), Voiteni (*vîćég*) şi Jebel. Are legătură pe şosea şi cale ferată cu municipiul Timişoara şi este cuprinsă între coordonatele $21^{0}08'$ longitudine estică şi $45^{0}28'$ latitudine nordică.

Trecutul localităţii Ghilad, ca şi al multora din şesul timişean al Banatului, se măsoară în timp prin secole. Este atestată pentru prima dată în documente în anul 1212, în Diplomele (acte oficiale) referitoare la istoria cetăţii Timişoara şi a judeţului Timiş, de Pesty Frigyes[1]. Istoriograful Szentklaray susţine că în secolul al XIII-lea localitatea s-a numit *Gyad* şi aparţinea cetăţii Timişoara, având „102 catolici, 522 greco-catolici şi 1821 ortodocşi, cu un hotar de 16.002 iugăre"[2]. Istoricul Bárány arată că localitatea *Grad*, identică cu *Gyad*, e cea mai veche „terra, în

[1] Pesty Frigyes, *Temesvarmegye es Temesvarvaros Fortenetehez* 1183-1430*,* Pozsony, 1896.

[2] Szentklaray, *Adattar*, 1872, p. 652, *apud* Ilieşiu, *Doc.*, dos. I, p. 24.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

comitatul Timiş..."[3]. De fapt, Ghiladul s-a dezvoltat în hotarul fostei localităţi medievale Grad. Ioan Lotreanu afirmă că „la începutul secolului XIII se scrie *Gyad* şi anume la 1212 când regele Endre II o donează comitelui Sebus, iar cu introducerea în posesiune se încredinţează prefectul de Cenad Nicolae Csaky"[4]. Actul de donaţie, deşi nu poartă dată, a fost semnat chiar şi de către episcopul Deszo. Apoi Ghiladul este amintit în „Listele de zeciuială papală" din 1332-1337, dar cele dintâi date istorice despre Ghilad le avem din secolul al XVI-lea când în comuna, ocupată de turci, pe lângă vechii locuitori români, Paşa Romi a colonizat aici români din Ardeal şi de pe Valea Mureşului.

În însemnările lui Marsigli din anul 1690-1700 comuna *Gilad* este arondată districtului Ciacova.

În Conscripţia din anul 1717 se amintesc două comune mici: *Gilád Dolni* („Ghiladul de Jos"), cu 100 de case locuite de români, şi *Gorgna Gilád* („Ghiladul de Sus") (Suciu, DILT, I, p. 259), cu 80 de case locuite tot de români, ambele fiind integrate în districtul Ciacova. Din Harta lui Mercy din 1723-1726 reiese că aceste două sate erau despărţite de păduri dese. Harta oficială administrativă din 1761 dezvăluie faptul că unul dintre aceste sate era marcat drept Conac, iar celălalt era notat ca şi comună, fiind menţionat toponimul *Gilad*.

În harta lui Griselini[5] din 1776 apare şi *Gilad*, iar în Dicţionarul lui Korabinsky apare *Pilad* la 3-4 mile de Denta. La Valyi apare „*Gilad*, comună mixtă în comitatul Timiş, cu locuitori catolici şi alţii, aproape de Ciacova..."[6]. Fenyes Elek aminteşte de „*Gilad* ca o comună valahă cu 8 catolici, 4386 greco-neuniţi"[7]. După nişte documente greco-catolice, localitatea s-ar fi numit prin secolul al XIII-lea şi *Ghijad*[8].

Din punct de vedere etimologic toponimul este înfăţişat de R. Sp. Popescu (*Mărturii*, p. 311) ca fiind de origine maghiară, *Gylad* < antrop. *Gy(u)la* + suf. top. *-d* (DTB, IV, p. 88).

Localitatea **Banloc** se găseşte în partea de sud a judeţului Timiş, la o depărtare de 50,3 km de municipiul Timişoara şi la 7,5 km de oraşul Deta, ocupând o *supra*faţă de 179,3 km^2.

---

[3] Bárány, *Délmagyarorszás* XVIII, p. 119, *apud* Ilieşiu, *Doc*., dos. I, p. 24.
[4] Ioan Lotreanu, *Monografia Banatului*, vol. I, Institutul de Arte Grafice «Ţara», Timişoara, 1935, p. 193.
[5] Vezi Francesco Griselini, *Încercare de istorie politică şi naturală a Banatului Timişoarei*. Prefaţă, traducere şi note de Costin Feneşan, Timişoara, 1984 (traducere după ediţia în germană publicată la Viena în 1780), scrisă şi publicată după călătoria prin Banat (1774-1777).
[6] Ilieşiu, *Doc.*, dos. II „Comune din judeţul Timiş", Arhiva Muzeului Banatul, Timişoara.
[7] *Ibidem*.
[8] *Ibidem.*

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Banlocul se mărgineşte la est cu oraşul Deta (*g'ɟédu*), la vest cu localitatea Livezile (*tolvădíța*), la nord cu localitatea Ofseniţa (*ofsăńíța*) şi la sud cu localitatea Partoş. Este cuprins între coordonatele geografice: $21^0$08' longitudine estică şi $45^0$23' latitudine nordică.

Despre trecutul îndepărtat al localităţii Banloc sunt puţine date. Un document din 13 mai 1400, dat de copistul din Cenad, aminteşte de localitatea *Byallak*. Tradus, cuvântul menţionat de document înseamnă „locul bivolului", amintire străveche, pe care locuitorii o leagă de existenţa unui bivol, sau bou de baltă, al cărui muget înspăimântător s-ar auzi în anumite locuri în anii ploioşi.

Se presupune că exista pe actuala vatră a satului, o comunitate bine închegată deja în veacul al XIV-lea, deşi registrul dijmelor papale nu o menţionează. Datele din perioada feudală confirmă faptul că, în timpul ocupaţiei turceşti, Banlocul era reşedinţa de vară a paşei de la Timişoara între anii 1552-1716. 1716 este anul când turcii sunt alungaţi din Banat. După acest an, trecutul Banlocului îşi găseşte mărturii în documente, primul toponim oficial fiind cel înscris de Marsigli, respectiv *Banlog*. După retragerea turcilor de pe aceste meleaguri, localitatea Banloc apare ca fiind locuită. Conscripţia din 1717 înregistrează comuna *Panlagh,* aparţinătoare pe atunci districtului Ciacova, cu 85 de case locuite (Borovszky, *Torontál*, p. 21). De menţionat că pe harta contelui Mercy – guvernatorul Banatului – după ocuparea Banatului de către habsburgi, hartă executată între anii 1723-1725, localitatea apare sub numele de *Panlagh*.

Korabinsky menţionează numele *Banlok*, iar conscripţiile habsburgice şi însemnările maghiare indică toponimul *Bánlok* (Suciu, DILT, I, p.56).

Etimologia *Banlocului* trimite la top. magh. *Banlok* (< antrop. *Ban* +*laka* „casă, aşezare"). *Banul* a fost un titlu purtat în Evul Mediu de unii demnitari cu atribuţii politice, administrative, juridice şi militare, care erau reprezentanţi ai regelui (DTB, I, p. 40).

Situată pe şoseaua naţională Timişoara-Moraviţa, la 8 km nord de Moraviţa şi 47 km de Timişoara, comuna **Denta** este una dintre localităţile anchetate pentru *Noul Atlas Lingvistic român pe regiuni. Banat.*

Numele comunei a fost pentru prima dată menţionat în diplomele regelui Carol Robert. În acest sens, în anul 1322, posesiunea *Dench* apare în zona Karrasow (Caraşova), respectiv aparţine comitatului Caraş. În acel an Carol Robert consimte ca această comună cu numele *Dench* din jud. Caraş, împreună cu alte câteva comune din jud. Timiş, să fie donată maestrului Gal, notar regal, de către Teodor Weytehi şi fiii săi Nicolae şi Ioan. La 1329 „*villa Dench*" sau *Dend* < = *Dench* > este situată în comitatul Caraş.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

În anul 1333 protopresbiterul din Caraş, Petru de Dend, este amintit în însemnările de dijmă papală că a plătit 4 groşi şi 3 bani mici[9]: "item Petrus de *Dend* solvit 4 grossos et 3 parvos"[10]. În însemnările papale din anii 1332-1337, păstrate în arhiva Vaticanului, este amintită şi comuna *Dend* împreună cu mai multe comune din Banat, care au plătit dijmă papei[11]. N. Ilieşiu (*Doc*., dos. II, p. 11) consideră că la acea vreme nu a existat o parohie catolică în sat, ci doar un preot catolic care îi păstorea pe românii ortodocşi[12].

Prin anii 1370, villa *Dench* a aparţinut familiei de Omor, apoi familiei de Heem. Numele localităţii continuă să fie consemnat şi sub stăpânire otomană, întrucât un document de la 1597 indică faptul că satul *Dente* este situat în comitatul Timiş şi a fost donat de Sigismund Bathory românului Andrei Bărcianu, care purta şi titlul de " Capitaneus presidii Caransebesiensis"[13].

Cu toate că la 1686 localitatea este devastată de turci, Marsigli poziţionează satul *Denta* în circumscripţia Ciacova. Conscripţia din 1717 conchide că satul *Denta* are 100 de case şi aparţine districtului Ciacova. La 1720 sunt aşezaţi în vatra satului primii colonişti germani (A. Ţintă, *Colonizări*, p. 32). În 1724 se înfiinţează parohia romano-catolică, căreia i se afiliază comunităţile bisericeşti Deta şi Berecuţa[14]. Şi pe Harta lui Mercy (1723-1725) este indicat satul *Denta*. Înainte de izbucnirea războiului, în anul 1737, erau în Denta, la recensământul făcut, 37 de familii şvăbeşti. Istoricul maghiar Bárány notează că localitatea *Denta* este foarte veche, dispunând de o parohie ortodoxă. În anul 1745 vin şi se aşează în *Denta* şi câteva familii de bulgari[15]. În ultimii 150 de ani în vatra satului Denta au fost atraşi bulgari şi sârbi din aşezările rurale învecinate. Comunitatea sârbească a fost importantă sub aspect numeric în sec. al XIX-lea.

---

[9] Pesty Frigyes, *Krassó vármegye tőrténete*, Budapest, 1884, vol II, *apud* Caius Pascu, *Comuna Denta (jud. Timiş-Torontal). Monografie istorică*, Timişoara, Tipografia „Sonntagsblatt", 1939, p. 6.

[10] Milleker B., *Versecz vidéke a kőzépkorban*; vezi Tőrl. és Rég. Értesitő, Timişoara, 1896, XII, Fasc. IV, p. 82, *apud* Caius Pascu, *Comuna Denta (jud. Timiş-Torontal). Monografie istorică*, Timişoara, Tipografia „Sonntagsblatt", 1939, p. 6.

[11] Borovszky, *Magyarország vármegyei és városai*, Temesvármegye, p. 36, *apud* Caius Pascu, *Comuna Denta (jud. Timiş-Torontal). Monografie istorică*, Timişoara, Tipografia „Sonntagsblatt", 1939, p. 7.

[12] Vezi Creţan, Remus, Vasile Frăţilă, *Dicţionar geografico-istoric şi toponimic al judeţului Timiş, Timişoara*, Editura Universităţii de Vest, 2007, p. 168.

[13] P. Dragalina, *Din Istoria Banatului Severin*, Caransebeş, 1900, vol. II, p. 160.

[14] Borovszky, *op. cit.*, p. 36, *apud* Caius Pascu, *op. cit.*, p. 8.

[15] V. Molin, *Banatul*, în „Calendarul Banatului" pe an. 1933, *apud* Caius Pascu, *op. cit.*, p. 10.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Korabinsky constată faptul că satul valah *Denta* aparţine districtului Ciacova şi este la 2, ¾ mile de Timişoara, "între canale", având oficiu poştal încă din 1761. Tot în districtul Ciacova plasează şi Griselini satul *Denta* în Scrisoarea a VI-a a sa, adresată Baronului Iosif de Sperges[16]. În anul 1796, localitatea are dreptul de a susţine târg săptămânal, iar la 1911 are un important târg annual (idem, *ibid*., p. 12). Toponimul actual Denta corespunde formelor *Dentta* sau *Denta*, înregistrate în toate documentele secolelor XVIII- XIX[17].

Pe timpul stăpânirii Imperiului Roman, se presupune că, între Denta şi Deta, ar fi existat castrul *Potula*, iar prin acest centru ar fi trecut unul din drumurile laterale romane, care lega *Canonia* (Vârşeţul) cu *Zambara* sau *Zurubara*[18] (Timişoara). S-au găsit urme din timpul Imperiului Roman precum: câteva cărămizi ce purtau pe ele pecetea legiunei IV "Flavia Felix", mai multe medalii romane de pe timpul lui Valentinianus (I, II şi III-lea), Valens şi Graţianus, precum şi o piatră de hotar (Terminus roman)[19].

Denta a făcut parte din plasa *Deta* (IND 1888, 1908 – not. Breştea, 1919, 1921 – not., 1926, 1932) şi din raionul Deta (IND 1950, 1956, 1965). Comuna Denta a fost formată din satele Breştea, Denta (IND 1956, 1950) şi din s. Denta (IND 1965). (cf. Suciu, I, 197).

Numele oficial reflectă forma documentară mai târzie *Dente*, deformată din cea timpurie *Dench*, de care se poate apropia pronunţia actuală *đenća*. Probabil există la bază un antroponim *Dencea*. cf. *Dena, Denca, Dencescu* (Iordan, DNFR, p. 170) (DTB, III, p. 40).

Toager este aşezat lângă graniţa cu Serbia, la aproximativ 6 km sud de râul Timiş, între coordonatele geografice $20^{0}57'$ longitudine estică şi $45^{0}24'$ latitudine nordică. Aparţine din punct de vedere administrativ comunei Giera. Se învecinează cu Grănicerii (*ćávoş*), Gad, Giera (*gir, đĕra*), Livezile (*tolvădíţa*), iar spre vest se află graniţa cu Serbia.

Localitatea este numită *Toager* de românii băştinaşi, în timp ce oficialii şi istoricii habsburgi foloseau forma *Thodier*[20].

Satul a luat fiinţă la 1760 prin colonizarea prediului *Toager* cu români din ţinuturile Mureşului bănăţean (Ilieşiu, *Doc*., dos. III, p. 72).

---

[16] Vezi Francisc Griselini, *Istoria Banatului timişan*, traducere din limba germană de Nicolae Bolocan, Bucureşti, 1926, p. 144-145, *apud* Caius Pascu, *op. cit.*, p. 10-11.
[17] Cf. Remus Creţan, Vasile Frăţilă, *op. cit.*, p. 169.
[18] Vezi Traian Simu, *Drumuri şi cetăţi romane în Banat*, Lugoj, 1924, p. 19 şi 40; Adam Cucu, *Drumurile Romane din Banat*, în „Analele Banatului", Timişoara, An. II, 1929, Nr. 2, p. 46; Gh. Postelnicu, *Originea oraşului Timişoara*, în „Analele Banatului", An. IV, 1931, Nr. 2-4, Fasc. 9, p. 191, *apud* Caius Pascu, *op. cit.*, p. 3; Ioan Lotreanu, *op. cit.*, p. 160.
[19] Cf. Caius Pascu, *op. cit.*, p. 4-5.
[20] Vezi Remus Creţan, Vasile Frăţilă, *op. cit.*, fig. 5, p. 215.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Este atestat documentar pentru prima dată în 1761 *Togier* (Borovszky, *Torontal*, 124) (Suciu, DILT, I, p. 198). La 1828 şi 1851 întâlnim oiconimul *Togyér* (Nagy, I, p. 399).

Dicţionarul lui Korabinski indică numele *Sodier*, localizând satul în districtul Ciacova, iar Dicţionarul lui Valyi relevă faptul că satul valah ortodox *Toger* aparţine comitatului Torontal. Fényes Elek (1851) menţionează că satul valah ortodox *Togyér* a avut 1246 de greci neuniţi (ortodocşi), biserica ortodoxă fiind construită în anul 1778.

În jurul anului 1840, localitatea a aparţinut Capitlului de Zagreb. Întrucât românii au adus venituri substanţiale instituţiei respective, nu s-au efectuat colonizări străine în vatra sau în marginea satului. Circa 150 de unguri sunt aşezaţi în perioada 1880-1890 (Creţan, *Etnie*, p. 119)[21].

Etimologic, *Toager* < antrop. *Toager* (DOR, p. 158) < *Toader* (Iordan, DNFR, p. 455).

2. Glosar toponimic

Numele de locuri, considerate „depozitare ale istoriei şi culturii unui popor”[22], se comportă ca şi numele de persoane. Şi unele şi altele pot fi date sau schimbate prin voinţa unui grup de oameni, sau chiar a unui singur individ. Adesea un nume trece de la o categorie la cealaltă. De asemenea, prin transformarea unui apelativ în nume de loc, el poate căpăta o relativă stabilitate, menită să-l ferească, cel puţin parţial, de modificările la care sunt supuse cuvintele obişnuite. În modul acesta toponimia conservă stări lingvistice care au dispărut cu vremea[23].

Spaţiul restrâns al acestei lucrări şi numărul relativ mic de toponime înregistrate în localităţile anchetate (număr mic datorat zonei de câmpie în care sunt situate localităţile) ne determină să ne limităm la o descriere cât mai precisă a diverselor toponime, precum şi la unele observaţii etimologice. Toponimele sunt prezentate în ordine alfabetică, pe localităţi:

2. 1. Ghilad:

1. Nume de cartiere:

Cartíz – în partea de sud-vest. **Et**.: < s. reg. *cartiz* pentru *cartier* (v.şi NALR-Ban., Date, p. 75; DTB, II, p. 14).

Cetáte – reprezintă centrul comunei. **Et**.: < s. *cetate* „partea împrejmuită de ziduri şi întărituri într-un oraş” (DA; DTB, II, p. 39).

---

[21] Cf. Idem, *ibidem*, p. 219.

[22] Vezi V. Frăţilă, *Vechimea unor toponime din centul Transilvaniei*, în LR, XIX, 1970, nr. 3, p. 229-238.

[23] Cf. I. Iordan, *Toponimia românească*, Bucureşti, EA, 1963, p. 2.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Colonie – în sud-vestul localității, creată prin colonizarea familiilor de români din zona Abrudului. **Et**.: < s. *colonie* „grup compact de persoane...care îşi părăsesc patria (sau regiunea de baştină) spre a se aşeza…în regiuni străine, puțin locuite” (DA; DTB, II, p. 99).

Jurcóń – în nord-estul comunei. **Et**.: < n. grup *jurcoń* (< antrop. *Jurcă*) (DTB, V, p. 90).

Pădúre – în partea de nord-vest. **Et**.: < s. *pădure*.

2. Nume de lanuri şi ape:

Băligắu – şes arabil (v. şi NALR-Ban., Date, p. 72). **Et**.: < antrop. pop. *Băligău* (< s. *baligă* + suf. *-ău*) sau antrop. *Beligău* (< *Beligă* – Iordan, DNFR, p. 59 ; DOR, p. 199 + suf. *-ău*; DTB, I, p. 50).

Béjdiu – şes arabil. **Et**. nec. Probabil un antrop. omofon (DGITT, p. 202).

Béngu – teren arabil. **Et**.: < antrop. *Bengu* (Iordan, DNFR, p. 211).

Bíbi – teren arabil. **Et**. nec. Probabil un antrop. omofon (cf. *Bibica*, *Bibică*, *Bibicu*) (DNFR, p. 228).

Bolobíță – şes arabil. **Et**.: < antrop. pop. *Bolobiță* (DTB, I, p. 107 ; Iordan, DNFR, p. 293).

Borceáně – teren arabil. **Et**.: < antrop. *Borceana* (soția lui *Borceanu*) sau adj. *borcean* “al lui Borcea” (DTB, I, p. 111).

Canálul Lánca-Bírda – canal de legătură între pârâurile Lanca şi Birda ce traversează mai multe localități şi se varsă în Timiş. **Et**.: < s. *canal* „albie artificială sau amenajată care leagă între ele două mări, două fluvii, un râu cu un lac etc. şi care serveşte la navigație, la irigări sau la construcții hidrotehnice; curs de apă îndiguit şi drenat cu scopul de a-l face navigabil, de a preveni inundațiile etc. (DEX) + determ. top. scr. *Lanka-Brdo* (< scr. *brdo* „deal” + *lànak*, gen. *lanka*, diminutivul lui *lân* „in”, care apare şi ca toponim (Skok, II, p. 226; DTB, V, p. 132; DGITT, p. 202).

Cíca Sálai – teren arabil. **Et**.: < antrop. *Cica Salai* (cf. şi bg. *Čika*) (Iordan, DNFR, p. 121; DOR, p. 237).

Cicálă – şes arabil la granița cu Ciacova. **Et**.: < antrop. *Cicală* (Iordan, DNFR, p. 121; DTB, II, p. 52).

Con – şes arabil. **Et**.: < antrop. *Kohn.*

Cótu lu Ceáicu – teren arabil aflat la cotul efectuat de Canalul Lanca-Birda. **Et**.: < s. *cot* „cotitură unei ape; meandru; colț de teren” (DA) + determ. antrop. *Ceaicu* (gen.).

Cótu lu Ciúchina – şes arabil unde Canalul Lanca-Birda a format un meandru. **Et**.: < s. *cot* „loc. porțiune unde un drum, o vale etc. îşi schimbă brusc direcția; cotitură, întorsătură „ (DEX) + determ. antrop. *Ciuchina* (cf. şi bg. *Čukina*, dat ca „poreclă”) (Iordan, DNFR, p. 130).

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Cótu lu Óu – teren arabil înconjurat de pâlcuri de salcie, unde Canalul Lanca-Birda face o cotitură. **Et**.: < s. *cot* + determ. antrop. *Ou* (*supra*nume < s. *ou*) (gen.).

Cótu lu Zubán – şes mlăştinos aflat la cotul efectuat de Canalul Lanca-Birda. **Et**.: < s. *cot* + determ. antrop. *Zuban* (< ucr. *Zubań* „om cu dinţii mari, ieşiţi în afară") (Iordan, DNFR, p. 501; DOR, p. 415); sau mai degrabă < *Zub* + suf. *-an*.

Deálul Máre – loc arabil aflat pe un teren mai ridicat. **Et**.: < s. *deal*[24] „formă pozitivă de relief, rezultată în urma depunerilor piemontane prin acţiuni acumulativo-erozive" (M. Ielenicz şi colab., *Dicţionar*) sau „formă de relief pozitivă care se prezintă ca o ridicătură a scoarţei pământului mai mică decât muntele, dar mai mare decât colina" (DEX) + determ. adj. *mare*.

Dâlmă – şes cu fâneţe pe marginea Canalului Lanca-Birda. **Et**.: < s. *dâlmă* „formă de relief cu aspect de deal scund, izolat şi cu vârful rotunjit. – Probabil contaminare între *dâmb* şi *gâlmă*" (DEX) ; "ridicătură sau val de pământ (construit de oameni) servind ca hotar; semn prin care se desparte un ogor de altul" (DLR) (DTB, III, p. 47).

Drúmu Gi̯éduluı̯ – teren arabil aflat pe marginea drumului spre oraşul Deta. **Et**.: < s. *drum* „cale de comunicaţie terestră, alcătuită dintr-o bandă îngustă şi continuă de teren bătătorit, pietruit, pavat sau asfaltat" (DEX) < *sl. drumŭ.* (Cf. bg., scr. *d r u m*) + determ. oicon. *Ghedu* (numele popular al Detei) (DTB, III, p. 85).

Drúmu Máre – drumul principal, care trece prin centru. **Et**.: < s. *drum* + determ. adj. *mare* (DTB, III, p. 89).

Drúmu Ofsăníţii – teren arabil aflat pe partea dreaptă a drumului spre satul Ofseniţa. **Et**.: < s. *drum* + determ. oicon. *Ofseniţa* < top. scr. *Ovsenica* < s. scr. *òvsenica* (< *òvsen* = *ovsên* „oväz" + suf. *–ica*) (Skok, II, p. 580; Frăţilă, *Lexic. şi top. rom.,* p. 134).

Drúmu Vácilor – loc arabil aflat pe lângă un vechi drum pe care mergea cireada de vaci la şi de la păşune. **Et**.: < s. *drum* + determ. s. *vacă* (gen., pl.) (DTB, III, p. 88).

Dudăríe – loc cu duzi în cartierul Cartiz. **Et**.: < s. *dud* + suf. col. *-ărie*. (DTB, III, p. 93; DGITT, p. 202).

Fântâna Vácilor – teren arabil unde se afla fântâna din care se adăpau vacile sătenilor. **Et**.: < s. *fântână* „amenajare tehnică prin care apa potabilă este exploatată din primele straturi acvifere; puţ" (DA) + determ. s. *vacă* (gen., pl.).

[24] Termen entopic foarte frecvent în întreg Banatul, reflectând topografia accidentală a unor zone, dar denumind şi înălţimi mai modeste din regiunile de şes. Vezi şi I. Iordan, *Toponimia românească*, Bucureşti, EA, 1963, p. 26.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Fântâna la Búmbu – teren arabil unde exista o fântână. **Et**.: < s. *fântână* + determ. antrop. *Bumbu* < s. *bumb* „nasture" dat ca „poreclă" (Iordan, DNFR, p. 87; DOR, p. 222) + prep. *la* (DTB, IV, p. 45).

Fântâna la Mítru Sî́rbu – teren arabil unde exista o fântână. **Et**.: < s. *fântână* + determ. antrop. *Mitru* < *Dumitru* (Iordan, DNFR, p. 311; DOR, p. 112) + determ. antrop. *Sîrbu* < *sîrb* (Iordan, DNFR, p. 417) + prep. *la* (DTB, IV, p. 45).

Fântâna la Petricoáńe – teren arabil unde exista o fântână ce avea cumpănă. **Et**.: < s. *fântână* + determ. antrop. *Petricoańe* < *Petric* + suf. *-oańe* + prep. *la* (DTB, IV, p. 45).

Fântâna la Urzícă – şes arabil unde exista o fântână. **Et**.: < s. *fântână* + determ. antrop. *Urzică* (Iordan, DNFR, p. 477) + prep. *la* (DTB, IV, p. 46).

Fântâna lu Ciurlíe – şes arabil unde există o fântână. **Et**.: < s. *fântână* + determ. antrop. *Ciurlie* (< *Ciur Lie*)

Gáis – şes arabil cu tufişuri pe margine. **Et :** cf. germ. *Geiß* "capră" (căprioară, ciută).

Grána – teren arabil în partea de nord a localității. **Et**.: top. scr. *Grana* (< s. *grana* „ramură, creangă" sau , mai degrabă, cu sens entopic, „frunte", „braț de fluviu" (DTB, IV, p. 122).

Grădíni – şes situat în imediata apropiere a perimetrului locuit al comunei; este fragmentat în mai multe grădini cultivate cu legume. Et.: < s. *grădină* (pl.) „*supra*față de teren arabil, de obicei îngrădită, pe care se cultivă legume, flori sau pomi fructiferi, în vederea obținerii unor produse; grădinărie" < bg., scr. *gradina* (DEX) (pl.).

Ínsula – teren arabil înconjurat de un canal ce-i dă forma unei insule. **Et**.: < s. *insulă* (art.) „întindere de pământ înconjurată din toate părțile de apă, situată fie într-un ocean, mare sau lac, fie în cadrul albiei unei ape curgătoare" (< lat. *insula*) (DEX)

Izlázul Máre – păşune extinsă. **Et**.: < s. *izlaz* „loc nelucrat, întrebuințat ca păşune" (DA); „loc sau câmp nelucrat, pe care creşte iarba, folosit ca păşune; imaş, păşune" (DEX) + adj. *mare* (DTB, V, p. 57).

La Álbu – şes arabil în nordul aşezării. **Et**.: < antrop. *Albu* + prep. *la* (DTB, V, p. 92; DGITT, p. 202).

La Bibár – teren arabil. **Et**.: < antrop. *Bibar* (cf. *Biba* ; *Biber*) (DOR, p. 201) + prep. *la* (DTB, V, p. 93).

La Bibicél – teren arabil. **Et**.: < antrop. *Bibicel* (< *bibic* „drag, iubit, scump" (Iordan, DNFR, p. 63) + suf. dim. *-el*) + prep. *la*.

La Bócu – teren arabil. **Et**.: < antrop. *Bocu* (cf. bg. *Boko*) (Iordan, DNFR, p. 68; DOR, p. 206) + prep. *la*.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

La Boleánțu – şes arabil de pe stânga canalului Lanca-Birda. **Et**.: < antrop. *Boleanțu* (Iordan, DNFR, p. 71) + prep. *la* (DTB, V, p. 94; DGITT, p. 202).

La Bórdea – şes arabil. **Et**.: < antrop. *Bordea* (Iordan, DNFR, p. 73; DOR, p. 210) + prep. *la* (DTB, V, p. 94; DGITT, p. 202).

La Brebăneása – teren arabil. **Et**.: < antrop. pop. *Brebăneasa* (< *Breban* + suf. moțional -*easa*) + prep. *la* (DTB, I, p. 127).

La Chicéscu – loc arabil. **Et**.: < antrop. *Chicescu* (< s. *chică* + suf. -*escu*) + prep. *la*.

La Ciocî́ltea – loc arabil. **Et**.: < antrop. *Ciocîltea* (tema lui *ciocîltău : ciocîlt*, cu suf. -*ea*); poate fi privit şi ca un derivat de la *ciocîlte* „ cuiul jugului" (DLR) (Iordan, DNFR, p. 124; DOR, p. 239) + prep. *la*.

La Cioclód – şes arabil. **Et**.: < s. reg. *cioclod* "cocean" (DA), prin metaforizare sau < antrop. pop. *Cioclod* (DTB, II, p. 60).

La Diminéscu – şes arabil. **Et**.: < antrop. *Dimian* < *Demian* (cu închiderea lui *e* neaccentuat la *i*); cf. *Deminescu* (Iordan, DNFR, p. 172) + prep. *la*.

La Fântâna Porceáscă – şes arabil unde există o fântână din care se adăpau turmele de porci. **Et**.: < s. *fântână* + determ. adj. *porcească* + prep. *la*.

La Fântâna Róşie – şes arabil. **Et**.: < s. *fântână* + determ. adj. *roşie* + prep. *la* (DTB, IV, p. 56).

La Găránciu – şes arabil. **Et**.: < antrop. *Găranciu* + prep. *la* (DTB, V, p. 102).

La Glăván – şes arabil. **Et**.: < antrop. *Glăvan* (Iordan, DNFR, p. 226) + prep. *la* (DTB, V, p. 103).

La Grădínă – teren la marginea localității unde erau vii şi grădini parcelate în *supra*fețe foarte mici. **Et**.: < s. *grădină* + prep. *la*.

La Hófman – şes arabil ce a aparținut unui proprietar cu acest nume. **Et**.: < antrop. *Hofmann* + prep. *la* (DTB, V, p. 105).

La Lăptăríe – şes arabil aflat în spatele fostei lăptării. **Et**.: < s. *lăptărie* „magazin unde se vând lapte şi produse lactate; local de consumație unde se servesc produse lactate" (< *lăptar* + suf. -*ie*) (DEX) + prep. la.

La Líncă – şes arabil. **Et**.: < antrop. *Lincă* < *Ilinca*; cf. şi bg. *Linka* (Iordan, DNFR, p. 280) + prep. *la* (DTB, V, p. 108).

La Nef – şes arabil pe malul Begheiului. **Et**.: < antrop. germ. *Neff* + prep. *la* (DTB, V, p. 110).

La Nénea – şes arabil. **Et**.: < antrop. pop. *Nenea* + prep. *la* (DTB, V, p. 110).

La Pădúre – pădure de stejar în nordul comunei. **Et**.: < s. *pădure* „întindere mare de teren acoperită de copaci; mulțime densă de copaci

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

crescuți în stare sălbatică, în care predomină una sau mai multe specii, pe lângă care se mai află arbuşti, plante erbacee, muşchi etc., precum şi diferite specii de animale" < lat. *padule* (DEX) + prep. *la* (DGITT, p. 202).

La Pălăriéru – şes arabil pe stânga Begheiului. **Et**.: < antrop. pop. *Pălărieru* < *pălărier* „persoană care confecționează, repară, curăță sau vinde pălării" (DEX)+ prep. *la* (DTB, V, p. 114).

La Pălíc – şes arabil. **Et**.: < antrop. *Pălic* (< *Pala*, hipoc. de la *Pavel*, + suf. dim. *-ic* (DOR, p. 344; DTB, V, p. 114).

La Pópa Ńemțésc – teren arabil atribuit preotului catolic. **Et**.: < s. *popa* + determ. adj. *nemțesc* + prep. *la*.

La Popa Românésc – teren arabil atribuit preotului ortodox. **Et**.: < s. *popa* + determ. adj. *românesc* + prep. *la*.

La Rádar – teren arabil situat înspre Deta şi Ofsenița. **Et**.: < s. *radar* „aparat care emite unde electromagnetice şi apoi le recepționează, după ce au fost reflectate de un obiect, folosit pentru a detecta şi a localiza un obiect prin măsurarea timpului trecut între emisia şi recepția undelor" (DEX) + prep. *la*.

La Rízăr – loc arabil. **Et.**: < antrop. germ. *Rieser* + prep. *la* (DTB, V, p. 119).

La Róşu – şes arabil pe stânga Begheiului, spre sat. **Et.**: < antrop. *Roşu* (Iordan DNFR, p. 398; DOR, p. 363) + prep. *la* (DTB, V, p. 119).

La Transformatór – teren arabil unde se află şi transformatorul de energie electrică. **Et**.: < s. *transformator* „aparat, maşină, instalație care serveşte la transformarea energiei, tensiunii etc. unui sistem fizic (primar) în energia, tensiunea etc. altui sistem fizic (secundar) cu modificarea adecvată a anumitor mărimi de stare" (DEX) + prep. la.

La Trúț – şes arabil. **Et.**: < antrop. pop. *Truț* (hipoc. de la *Dumitruț* < *Dumitru*) (Iordan, DNFR, p. 462) + prep. *la* (DTB, V, p. 127).

La Şcóli – teren arabil aflat în apropierea Liceului Agricol Ciacova. **Et**.: < s. *şcoală* (pl.) + prep. *la*.

La Válter – şes arabil. **Et.**: < antrop. germ *Walter* (Iordan, DNFR, p. 492) + prep. *la* (DTB, V, p. 128).

La Vîrtópi – şes arabil. **Et**.: < s. *vîrtop* „vizuină, grotă, crăpătură adâncă săpată de apă, mlaştină etc." < vsl. *vrŭtŭpŭ*, DA, s.v.; „adâncitură, groapă pe un drum; scobitură lungă şi adâncă, de forma unei râpe prăpăstioase, formată de apă „ (DEX) + prep. la.

La Vótom – şes arabil. **Et**.: < antrop. *Votom* + prep. *la*.

Lancău – pârâu format dintr-un firicel de apă. **Et**.: vezi *supra Canalul Lanca-Birda* (DGITT, p. 202).

Măieroáńe – loc arabil. **Et**.: < antrop. *Maier* + suf. *-oańe*.

Méjdorf – loc arabil. **Et**. nec. Probabil un antrop. germ. Omofon, în care recunoaştem al doilea element *-dorf*.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Míler – loc arabil. **Et**.: < antrop. germ. *Miler* = *Mühler* "morar" (DTB, VI, p. 44).

Miléva – loc arabil pe care a fost în trecut moara localității. **Et**.: < top. scr. *Mileva* (DTB, VI, p. 44) < antrop. scr. *Mileva* (Grković, *Rečnik*, p. 279).

Mínda – şes arabil. **Et**.: < antrop. *Minda* (v. şi Ioniță, *Nume*, p. 165; DTB, VI, p. 46).

Mormúńa – loc arabil. **Et**. nec. Probabil un antrop. omofon.

Moş Mítru – loc arabil. **Et**.: < antrop. *Mitru* < *Dumitru* (Iordan, DNFR, p. 311; DOR, p. 112) + apelativul *moş*.

Opârd – pârâu ce despărțea în trecut cele două sate: *Gorni Gilád* şi *Dolni Gilád*. **Et**.: cf. germ. *Oberteil* „partea de sus, partea superioară" (Ioniță, *Banater Ortsnamen*, p. 250) ; cf. top. scr. *U Brda* "La deal, mal" (DTB, VII, p. 76).

Particulári – şes arabil lucrat de cei care nu erau incluşi în nicio organizație. **Et**.: < s. *particular* (pl.) „persoană care nu face parte dintr-un grup social constituit, considerată în raport cu acesta.

Podu Coloníştilor **–** culme netedă, în apropierea Coloniei pe unde trece podul spre gară, utilizată ca păşune. **Et**.: < s. *pod* „construcție de lemn, de piatră, de beton, de metal etc. care leagă între ele malurile unei ape sau marginile unei depresiuni de pământ, susținând o cale de comunicație terestră (şosea sau cale ferată) şi asigurând continuitatea căii peste un obstacol natural sau artificial" < sl. *podŭ*. (DEX) + determ. *colonist* „venit din zona Abrudului" (pl.).

Pústa lu Pópovici – şes arabil întins; a fost pustă, teren cu iarbă. **Et**.: < s. *pustă* „teren ierbos, câmpie întinsă acoperită cu ierburi, stepă" (DLR) (< magh. *puszta*) + determ. antrop. *Popovici* (Iordan, DNFR, p. 375).

Slắtini – teren sărăturat, folosit ca păşune. **Et**.: < s. *slatină* (pl.) (< sl. *slatina*) „teren mlăştinos şi sărat" (DLR).

Válter – loc arabil. **Et.**: < antrop. *Valter* (< germ. *Walther*) (Iordan, DNFR, p. 479).

2. 2. Banloc:

1. Părți ale satului:

Drúmu Máre – centrul comunei**. Et**.: < s. *drum* + determ. adj. *mare*.

La Borobăréşti – cartier. **Et**.: < n. grup *borobăreşti* (gen.) (< *Borobar* – Iordan, DNFR, p. 306).

La Crúci – cimitirul comunei. **Et**.: < s. *cruce* (pl.) + prep. *la*.

La Fântâna lu Iovíță – cartier. **Et**.: < s. *fântână* + determ. antrop. *Iovița* + prep. *la*.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Pră Socácu lu Pădúche – stradă marginală. **Et**.: < s. *socac* „uliță" precedat de prep. cu Ac *pră* "pre"+ determ. antrop. *Păduche* (*supra*nume) (gen.).

Socácu Forgóńilor **–** cartier**. Et**.: < s. *socac* + determ. antrop. *Forgoń* (< *Forga* + suf. *-oń*) (gen.).

2. Nume de lanuri:

Bazín – şes arabil ce aminteşte de existența unui bazin de apă pentru cultura orezului. **Et**.: < s. *bazin* „rezervor deschis, de mari dimensiuni, construit din metal, din piatră, din ciment etc." (DEX) (DTB, I, p. 46; DGITT, p. 81).

Bălánu – şes arabil în marginea comunei. **Et.**: < antrop. *Bălanu* (DOR, p. 195; DTB, I, p. 49; DGITT, p. 81).

Borúgă – şes arabil situat lângă moara satului. **Et**.: < s. reg. Ban. *borugă*, care este folosit ca entopic cu aria de circulație limitată, mai ales la sudul Banatului, cu sensul de „apă mică, curgătoare sau pârâu; iazul morii; mlaştină" (Ioniță, SCIT, p. 42). Mai poate avea semnificația de „viroagă; apă mică, curgătoare, care seacă vara " (v. şi *NALR-Banat. Date*, p. 48) (DTB, I, p. 114-115; DGITT, p. 81).

Canálul Ir – canal. **Et.**: < s. *canal* „conductă; albie artificială pentru navigație sau irigări" (DA) + determ. top. *Ir*.

Dibingióń – şes arabil alungit, aflat în proprietatea familiei românești *Dibingea*. **Et.**: < n. grup *dibingioń* < antrop. *Dibingea* (DTB, III, p. 42; DGITT, p. 81).

Drícu – teren arabil productiv. **Et.**: < s. *dric* (< magh. *derek*) „loc situat în mijloc, între alte locuri"; „partea cea mai bună a unui teren cultivat; fruntea pământului cultivat" (Homorodean, *Grădişte*, p. 18), „hotar; slog" (DTRO, II, p. 395; DGITT, p. 81).

Fântâna lu Cólgea – şes arabil unde exista o fântână. **Et.**: < s. *fântână* „amenajare tehnică prin care apa potabilă este exploatată din primele straturi acvifere; puț" (DA) + determ. antrop. *Colgea* (> *Colđa*) (DTB, IV, p. 31).

Fântâna lu Lála – şes arabil unde există o fântână. **Et.**: < s. *fântână* + determ. antrop. *Lala* (cf. gr. *Lala(s)* sau bg. *Lala*) (DNFR, p. 272; DTB, IV, p. 35).

Fântâna lu Ménghel – şes arabil unde există o fântână. **Et.**: < s. *fântână* + determ. antrop. *Menghel* (< *Mendel*).

Fântâna lu Márcovici – şes arabil lângă o fântână. **Et.**: < s. *fântână* + determ. antrop. srb. *Marcovici*.

Fântâna de la Pústa Bóilor – loc cu fânețe unde se află o fântână. **Et.**: < s. *fântână* + determ. top. *Pusta Boilor* (DTB, IV, p. 51).

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Isác – mic şes arabil. **Et.**: < antrop. *Isac* (nume biblic) (DTB, V, p. 49; DGITT, p. 81).

Izláz – şes arabil. **Et**.: < s. *izlaz* (DTB, V, p. 54).

Jebedía – păşune comunală care a aparţinut în perioada interbelică familiei Jebedea. **Et.**: < antrop. *Jebedea*; cf. şi n. fam. *Ghibedea* (DGITT, p. 81) .

Lap – loc arabil. **Et**. top. srb. *Lap* < *lâp* „pământ moale; teren mlăştinos; noroi” (Tomici, DSR, I, p. 493 s.v. *lâp*).

La Đioárge Ióşcu – şes arabil. **Et.**: < antrop. pop. *Gioarge Ioşcu* + prep. *la* (DTB, V, p. 102).

La Đíţă – teren arabil. **Et.**: < antrop. *Giţă* < *Ghiţă* (hipocoristic al lui *Gheorghiţă*) (DNFR, p. 222; DOR, p. 65) + prep. *la*.

La Điúra – şes arabil. **Et.**: < antrop. *Giura* ; cf. *Giurea* (Iordan, DNFR, p. 224) + prep. *la* (DTB, V, p. 102).

La Lótu Semincér – şes arabil. **Et.**: < s. *lot* „fiecare dintre porţiunile în care a fost împărţit un teren sau o pădure; parcelă” (DEX) + determ. adj. *semincer* + prep. *la* (DTB, V, p. 109).

La Măríe Oálă – şes arabil productiv în culturi de păioase. **Et.**: < antrop. *Maria* (nume biblic) + determ. ironic *Oală* + prep. *la*.

La Orezăríe – şes arabil ; se cultiva de obicei orez. **Et.**: < s. *orezărie* + prep. *la* (DTB, V, p. 112).

La Stánca – teren arabil. **Et.**: < antrop. *Stanca* (cf. bg. *Stanka*) (Iordan, DNFR, p. 422; DOR, p. 375) + prep. *la*.

La Stéia – teren arabil ce are ca punct de reper o piatră mare. **Et.**: < s. *stei* „stâncă sau fragment de stâncă” , „colţ (ascuţit) de stâncă” ; cf. scr. *stenje* (DEX) + prep. *la*.

La Tróca – şes arabil aflat pe o veche albie. **Et.**: < s. *troacă* „covată, albie”; „vas de lemn (în formă de jgheab, de ladă lungă etc.) în care se pune apa sau mâncarea pentru animale” < germ. dial. *Trok* + prep. *la*.

Livézi – teren defrişat, cu fânețe. **Et.**: < s. *livadă* „întindere de pământ pe care se lasă să crească iarba pentru cosit sau pentru păşunat” < bg. *livada*, ucr. *levada* (DEX) (pl.) (DGITT, p. 81).

Maníu – şes arabil de formă cubică, aparţinând în trecut familiei Maniu. **Et.**: < antrop. *Maniu* (Iordan, DNFR, p. 290; DTB, VI, p. 14; DGITT, p. 81).

Poiéni – poiană în mijlocul unei mici păduri de stejar. **Et.**: < s. *poiană* (pl.) „un spaţiu geografic înierbat, cu sau fără flori, înconjurat de arbori” (M. Ielenicz şi colab., 1999). Apelativul poiană reflectă procesul de lărgire a unor areale economice rurale prin poienirea pădurilor ce acopereau unităţile respective de relief (DGITT, p. 81).

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Râtul Cârciului – teren ierbos în sudul localității; a fost cultivat cu vie. **Et.:** < s. *rât* „teren cu iarbă în lungul unei ape; mlaştină” , „şes de-a lungul unei ape curgătoare, pe care creşte iarbă pentru cosit sau pentru păşunat” (< magh. *rét*). (DEX; DTB, lit. R, în *SCO*, p.303) + determ. antrop. (pop.) *Cârciu* (gen.) (DGITT, p. 81).

Sălişte – şes arabil ce atestă o veche vatră a Banlocului. **Et.**: < s. *sălişte* „vatră de sat părăsită din cauza epidemiilor, năvălirilor, incendiilor etc”; „loc necultivat, bun pentru cultura cerealelor, sau loc plantat cu pomi (în apropierea sau în vatra satului); păşune” < sl. *selište* (DEX; DGITT, p. 81).

Țărígi – teren cu nisip. **Et.**: < s. reg. Ban. *țărigă* (pl.) „loc nisipos; nisip” (DLR; DGITT, p. 81).

2. 3. Denta:

1. Părți ale localității:

Căpățînóń – cartier. **Et.**: < n. grup. *căpățînoń* (< antrop. *Căpățână*).
Ieduóni – cartier. **Et.**: < n.grup *ieduoń* “ai lui Iedu” (< antrop. *Iedu*).
Sîgi̯éd – cartier < magh. *sziget* „insulă”.
Țăráni – cartier < n. p. *Țăran* (pl.).

2. Nume de lanuri şi ape:

Bába Rúja – teren arabil. **Et.**: < s. *baba* sau antrop. *Baba* (Paşca, *Nume*, p. 166; DOR, p. 185; Pătruț, OR, p. 20, 22) (DTB, I, p. 30) + determ. antrop. *Ruja*. < s. *rujă* “numele mai multor plante erbacee” (Iordan, DNFR, p. 400).

Bârzáva – râu; este afluent al Timişului, izvorăşte din Munții Semenicului de la Cracu Lung, trece prin Reşița, Bocşa, Berzovia, Denta dincolo de care este canalizat, ieşind din țară pe la Partoş (129 km pe teritoriul României). **Et.**: după Philippide (*OR*, I, p. 322 ş. u.) numele este de origine tracă: *berzava* < indoeur. **bhreg-* sau **bhers-* înrudit cu sl. *brŭzŭ* „repede”. Savantul ieşean presupune că şi localitatea *Berzobis*, *Berzovia* s-a pronunțat *Berzava*, care trebuia să devină în română *Bârzau̯ə*, formă cunoscută în Banat (V. Ioniță, *Nume*, p. 204-205). Al. Graur (*Nume de locuri*, p. 19-20) pune şi el numele râului *Bârzva* în legătură cu denumirea localității antice *Bersovia* şi îl explică ca „râul mestecenilor”, dar şi ca „repede”, „albul”, „înaltul”. Tot de origine autohtonă îl consideră şi Drăganu (*Românii*, p. 242-244) şi Iordan (*Top. rom.*, p. 81). Vezi şi Petrovici, *SDT*, p. 254; Ivănescu, *ILR*, p. 73; DTB, I, p. 91; Frățilă, *STD*, p. 23; DGITT, p. 54.

Bostăníşte – şes arabil unde se cultiva *bostani* “lubeniță”. **Et.**: < s. *bostănişte* (col) “teren cultivat cu bostani” (DTB, I, p. 116).

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Brúner – teren arabil. **Et.**: < antrop. germ. *Brunner* < *Brunne* „Quelle", „izvor" (Fleischer, *Personennamen*, p. 134; DTB, I, p. 132).

Buduróń – şes arabil. **Et.**: < n. grup reg. Ban. *buduroń* < antrop. *Buduru*; cf. şi s. reg. Ban. *buduroń* „sul făcut dintr-un lemn găurit prin care se aduce apa la moară" (DA; DTB, I, p. 141; DGITT, p. 169).

Ciáiu – şes arabil. **Et.**: cf. antrop. scr. *Čajo* (Grković, *Rečnik*, p. 199), n. b. bg. *Čajo*, n. fam. bg. *Čajev* (Ilčev, *Rečnik*, p. 534; DGITT, p. 169).

Crăsíța – şes arabil. **Et.**: < antrop. pop. *Crăsița* (cf. *Crasa, Crasu*- DOR, p. 252, s.v. *Crasu*) ; cf. şi top. croat *Krasica* (RJA, V, p. 467), antrop. fem. *Krasica* (Grković, p. 267; DTB, II, p. 139).

Cremeníşte – şes pietros lângă Iarcu. **Et.**: probabil< top. scr. *Kremenište* (RJA, V, p. 504) „cremene, silex" < sl. *kremeni* sau scr. *kremenište* „loc plin de cremene"; poate a existat şi un derivat rom. *cremenişte* < *cremene* (DTB, II, p. 140; DGITT, p. 169).

Edóń – şes arabil. **Et.**: < n. grup *edoń* „ai lui Eda" (DTB, III, p. 103) sau „ai lui Edu = Iedu"(DGITT, p. 169).

Erzaţgárten – grădini suplimentare. **Et.**: < top. germ. *Ersatzgarten* „grădină suplimentară " (DGITT, p. 169).

Fântâna lu Ńemţoáńea – teren arabil unde se află o fântână. **Et.**: < s. *fântână* + determ. antrop. *Ńemţoańea* (< *neamţ* + suf. *–oańe*).

Gábor – teren arabil. **Et.**: < antrop. magh. *Gábor*. (Iordan, DNFR, p. 212).

Iárc(u) – şes arabil; canal, braţ al Bârzavei. **Et.**: < s. reg. *iarc* (art.) „şanţ, canal de scurgere" (< s. scr. *jarak* „şanţ") (DTB, V, p. 28; DGITT, p. 169).

Izláz – teren în pantă, arabil şi cu păşune. **Et.**: < s. *izlaz* (DTB, IV, p. 54).

La Sifón – pădurice prin care trecea apa ce alimenta orezăria. **Et**.: < s. *sifon* + prep. *la* (DTB, V, p. 121).

Livézi – şes cu fâneaţă. **Et.**: < s. *livadă* (pl.) (DGITT, p. 169).

Moára Terézia – şes arabil la marginea căruia exista o moară. **Et**.: < s. *moară* „instalaţie special amenajată pentru măcinarea cerealelor ; clădire, construcţie prevăzută cu asemenea instalaţii" (DLR) + determ. antrop. *Terezia* (DTB, VI, p. 55-56).

Ostróv – şes pe o insulă Iarcului. **Et.**: < s. *ostrov* „insulă, îngrămădire de pământ, nisip sau nămol, mai ales în ape curgătoare, formând o insuliţă, adesea plutitoare, acoperită de obicei cu vegetaţie (stuf, salcii)" (DLR ; DTB, lit. O, p. 89; DGITT, p. 169).

Pilaríşte – păşune unde se adunau pilarii localităţii. **Et.**: < s. reg. Ban. *pilarişte* „locul pilarilor" < s. *pilar* „persoană care cumpără de la producător zarzavaturi, fructe, păsări, ouă etc., pe care le revinde apoi cu

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

preț mai ridicat, în piață sau pe străzile oraşului" (DLR) + suf. col. *–işte* (DGITT, p. 169).

Plus – şes arabil în plus, suplimentar. **Et.**: < s. *plus* „suplimentar" (d. teren agricol) (DGITT, p. 170).

Pústa – şes arabil; a fost un teren cu ierburi. **Et.**: < s. *pustă* „câmpie cu ierburi, nelucrată agricol, stepă"(DGITT, p. 170).

Râtu Máre – şes ierbos în lunca Roigărului. **Et.**: < s. *rât* „luncă; teren ierbos" + determ. adj. *mare* (DGITT, p. 170).

Riéd – teren cu păpuriş pe stânga canalului Iarcu. **Et.**: cf. germ. *Ried* „păpuriş, stuf" (DGITT, p. 170).

Róigăr – şes arabil; pârâu. **Et. nec.** Toponim de probabilă origine germană (DTB, lit. R, în *SCO*, p.303; DGITT, p. 170).

Scúlici – şes arabil care a aparţinut familiei *Sculić*. **Et.**: < antrop. scr. *Skulić,* întâlnit şi astăzi în comună (DGITT, p. 170).

Slátina Vélica – şes sărăturat în apropierea Şanţului Talionului. **Et.**: < top. hibrid: rom. *Slatina* „teren sărăturat" + determ. scr. *velik* „mare", fem. *velika* sau direct din scr. *velika slatina* „idem" (DGITT, p. 170).

Şánţul Taliónului – pârâu. **Et.**: < s. *şanţ* + determ. s. *talion* (gen.) „pedeapsă sau răzbunare (specifică orânduirii sclavagiste) care constă în tratarea vinovatului în acelaşi chip în care a procedat şi el cu victima lui" (DLR; DGITT, p. 170).

Zmínic – şes cu păşune. **Et.**: < s. reg. Ban. *zminic* < *sminic* < *semenic* (bot.). Cf. şi srb. *zmija* „şarpe" + *-in* + *-ik* (DGITT, p. 170).

2. 4. Toager:

1. Părți ale satului:

Cótu Mărcóńilor – în partea stângă a şoselei ce străbate localitatea. **Et.**: < s. *cot* + determ. antrop. *Mărcóń* (< n. grup. *mărcoń*) (gen.).

La Şúşman – tot în partea stângă a şoselei, spre Giera, în continuare la *Cotu Mărcońilor* (< antrop. *Şuşman* + prep. *la*).

Cótu Diguléştilor – în partea dreaptă a şoselei. **Et.**: < s. *cot* + determ. antrop. *Diguleşti* (gen.).

2. Nume de lanuri şi ape:

Bécăr – şes arabil în estul satului. **Et.**: < antrop. *Becăr* (< germ. *Bäcker* "brutar" (DTB, I, p. 59; DGITT, p. 219).

Belulóza – teren cultivat cu viță de vie (cu soiuri de struguri albi). **Et.**: < top. scr. *Bjeloloza* (RJA) < s. scr. *loza* „viță de vie" + adj. scr. *belo* „albă"(DGITT, p. 169).

Bosniác – şes arabil situat lângă ulița țiganilor. **Et.**: < s. reg. Ban. *boşneác* „bosniac, din Bosnia", cu sens ironic despre țigani (rromi) (DGITT, p. 219).

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Cócinile – păşune ce aminteşte de vechile acareturi create pentru creşterea porcinelor. **Et.**: < s. *cocină* (pl. art.) (DGITT, p. 219).

Comórăle – şes cu păşune pentru ovine. **Et.**: < toponimul presupune un diminutiv *comorea*, pl. *comorele*, cu sensul de „locuri unde s-au găsit comori" (DGITT, p. 219).

Criméia – şes arabil. **Et.**: < top. *Crimeia* (DTB, II, p. 142).

Dáici – fâşie veche de teren arabil. **Et.**: < antrop. *Daici* (Iordan, DNFR, p. 164); vezi şi antrop. scr. *Dajić*. *Dajić* este nume de familie sârbocroat; *Daić* este şi nume de sat în fosta Iugoslavie (DTB, III, p.2; DGITT, p. 219); sau antrop. *Daia* + suf. *-ici*.

Deálul Gádului (1,2) – şes arabil înalt (movilă), la hotar cu satul Gad. **Et.**: < s. *deal* + determ. oicon. *Gad* (gen) (DTB, III, p. 20; DGITT, p. 219).

Dóctoru – teren arabil ce aparţinea medicului satului. **Et.**: < s. *doctor*.

Fântâna lu Achím – şes arabil unde există o fântână. **Et.**: < s. *fântână* + determ. antrop. *Achim* < *Ioachim* (Iordan, DNFR, p. 20; DTB, IV, p. 28) (gen.).

Đelós – şes arabil situat într-o zonă mai înaltă. **Et.**: < adj. *delos* (prin substantivizare) „deluros " (DLR, t. I, p. 372).

Grépcia Máre – şes arabil cu mai multe ha., despărţit de *Grepcia Mică* printr-un canal. **Et.**: < antrop. *Grepcea* (cf. antrop. *Grip* – DOR, p. 6; s.v. *Agripina* ; *Gripcă* – Iordan, DNFR, p. 231; DTB, IV, p. 132) + determ. adj. *mare*.

Grépcia Mícă – şes arabil cu mai puţine ha. decât *Grepcia Mare*. **Et.**: < antrop. *Grepcea* + determ. adj. *mică*.

Hat – bucată de teren nearată, care delimitează două terenuri arabile. **Et.**: < s. rom. *hat* < magh. *hát* „ hotar; teren nearat între două ogoare" (DGITT, p. 219).

Izláz – şes cu teren arabil. **Et.**: < s. *izlaz* (DTB, V, p. 55).

Izvoáre – şes arabil în apropierea perimetrului construit al satului, unde sunt două izvoare. **Et.**: < s. *izvor* (pl.) (DGITT, p. 219).

La Fântână la Boámfel – teren arabil unde exista o fântână. **Et.**: < s. *fântână* + determ. top. *Boamfel* < germ. *Baumfeld* "Câmpul copacului" + prep. *la*.

La Grădínă – teren unde sunt grădinile cu legume. **Et.**: < s. *grădină* + prep. *la*.

La Móriţ – şes arabil. **Et.**: < antrop. magh. *Moricz* + prep. *la*.

La Odáie la Trifón – şes arabil mai izolat. **Et.**: < s. *odaie*, aici cu sensul de „aşezare gospodărească izolată de sat, colibă" + determ antrop. *Trifon* (cf. bg., ucr., rus. *Trifon* sau gr. *Trifono(s)* (Iordan, DNFR, p. 461) + prep. *la*.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

La Pústă – şes arabil; a fost un teren cu ierburi. Exista în trecut *Pusta oilor* şi *Pusta vacilor*. **Et.**: < s. *pustă* + prep. *la*.

La Sésie – teren arabil unde a stat plutonul armatei ce păzea graniţa. **Et.**: s. *sesiune* "denumire a lotului de pământ, parte dintr-un domeniu, a*supra* căruia ţăranul independent avea drept de posesiune în schimbul rentei către stăpânul feudal şi care putea fi transmis ereditar, delniţă, lot de pământ care se dădea în folosinţa unui paroh, a unei şcoli, a unei primării" (DLR, t. X, partea a 3-a, lit. S, p. 759) + prep. *la*.

La Sólomon – şes arabil. **Et.**: < antrop. *Solomon* (nume biblic; < ebr. *Salomo* „pacific, norocos") (Iordan, DNFR, p. 420; DOR, p. 150) + prep. *la*.

La Ţéigăr – şes arabil ce a aparţinut unei familii de moşieri. **Et.**: < antrop. germ. *Zeiger* (< germ. *Zeiger* "degetul arătător") + prep. *la*.

Lánca-Bírda – pârâu canalizat. **Et.**: vezi *supra* la Ghilad (DGITT, p. 220).

Livézile – şes arabil format prin defrişare. . **Et.**: < s. *livadă* (pl. art.) (DGITT, p. 220).

Modoşána – şes arabil mlăştinos situat în zona de graniţă înspre satul Modoş. **Et.**: cf. oiconim. *Modoş* (azi în Banatul sârbesc) şi antrop. *Moduşu* (DTB, VI, p. 57; DGITT, p. 220).

Obírda – pârâu ce trece prin marginea satului. **Et.**: toponim maghiar însemnând „ Birda veche" (DGITT, p. 220).

Ocoále – teren mai jos, mlăştinos, cu păşune împrejmuită cu garduri. **Et.**: < s. *ocol* (pl.) „loc îngrădit în vederea cultivării" (DTB, lit. O, p.25).

Pădúre – teren arabil obţinut prin defrişarea unei păduri ce exista acolo. **Et.**: < s. *pădure*.

Pod – şes arabil situat lângă un pod peste Obirda. **Et.**: < s. *pod* (DGITT, p. 220).

Reménţia Máre / *Mícă* – două terenuri arabile despărţite de un canal. **Et.**: cf. *remeţie* "schit", după magh. *remete* „pustnic" (DLR, t. IX, lit. R, p. 312) + determ. adj. *mare/ mică*.

Râtu Mútului – şes ierbos extins în lunca pe care a format-o Lanca Birda. **Et.**: < s. *rât* + determ. antrop. *Mutu* (gen.).

Rogáş – pârâu. **Et.**: < antrop. *Rogaci*; top. scr. *Rògač* (cf. s. scr. *rog* „corn" + suf. scr. *-ač*) (M. Arbănaşi, *Top. de origine slavă*, p. 162); vezi şi s. reg. Ban. *rogaci*, var. fonetică a lui *răgace* „rădaşcă " (DTB, lit. R, în *SCO*, p. 312; DGITT, p. 220).

Rogăşíţa (Rogăcíţa) – şes arabil prin care tece Rogăşiţa, un afluent al pârâului Rogaş; astăzi aparţine de Livezile. **Et.**: top. *Rogaş* + suf. *–iţa*; cf. şi antrop. *Rogăciţa* „soţia lui Rogaci" [pronunţat *Rogăšiţa*] (DGITT, p. 220).

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Sălişte – şes arabil ce aminteşte de o veche vatră a satului. **Et.**: < s. înv. *sălişte*< *selişte*.

Slătińioáre – şes sărăturat. **Et.**: < s. (dim.) *slătinioară* (pl.) „loc cu sărătură” (DGITT, p. 220).

Smída (1,2) – teren ce mărăciniş în Dealul Gadului. **Et.**: < s. *smidă* (art.) „desiş în pădure format din tufişuri de mărăcine, zmeură, mure etc. ; sihlă; loc prăpăstios, unde se pătrunde greu” (DGITT, p. 220).

Socétu – teren cu soc. **Et.**: < s. *socet* (art.) < s. *soc* + suf. col. *–et* (DGITT, p. 220).

Űberlándul lui Iósim – şes arabil ce nu putea fi vândut cât timp a aparţinut Capitlului de Zagreb. **Et.**: < germ. dial. *Űberland* „teren, proprietate care nu poate fi vândută sau împărţită” + determ. antrop. *Iosim* (gen.) = *Iosif* (DGITT, p. 220).

3. Clasificarea semantică şi tipologică

Citându-l pe Anatol Eremia (*Nume de localităţi. Studiu de toponimie moldovenească*, Chişinău, 1976, p. 128), Vasile Frăţilă arată că “întreaga toponimie a unei limbi, zone sau regiuni, se încadrează într-un sistem alcătuit dintr-o sumă de elemente şi trăsături comune ce se influenţează reciproc şi care sunt coordonate de anumite principii, iar unul dintre elementele organizatorice ale sistemului îl constituie structura numelor topice”[25]. Unele nume de locuri din zona cercetată au la bază apelative care descriu relieful regiunii (ridicături sau adâncituri de teren), care fac referiri la vegetaţia sau fauna existentă, la cultura agricolă, pomicolă şi viticolă, la diversele căi de comunicaţii, la construcţii şi amenajări sau la unele aspecte social-economice. Altele au la bază antroponime (care amintesc de foştii proprietari de terenuri) sau alte toponime.

Pentru a putea stabili vechimea toponimelor şi apartenenţa lor etimologică, este necesară cunoaşterea structurii acestora. Analiza structurii numelor de locuri se face în plan sincronic şi diacronic şi constă în identificarea elementelor lor componente, în stabilirea inventarului de formanţi, în examinarea relaţiilor şi corelaţiilor dintre elementele constitutive.

Dacă cercetarea sincronică pune în evidenţă posibilităţile de formare a toponimelor în etapa actuală, sub aspect diacronic sunt studiate, de obicei, toponimele care au pierdut legătura morfologică cu cuvintele-

[25] Cf. Vasile Frăţilă, *Studii de toponimie şi dialectologie*, Timişoara, Editura Excelsior, 2002, p. 174.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

bază. Structura acestor nume de locuri se stabileşte pe baza analizei etimologice[26].

Analizând *Glosarul* de mai sus, se poate constata că toponimele localităţilor anchetate sunt de origine românească (numele de locuri folosite de poporul român aparţin limbii române indiferent de originea, de aspectul lor lingvistic sau de răspândirea lor teritorială)[27] şi provin din apelative topice, din antroponime sau din alte toponime.

O parte din numele de locuri înregistrate sunt de origine slavă[28]: *Lanca –Bírda* < top. scr. *Lanka-Brdo* (< scr. *brdo* „deal" + *lànak*, gen. *lanka*, diminutivul lui *lân* „in") (G); *Grána* < top. scr. *Grana* (< s. *grana* „ramură, creangă " sau , mai degrabă, cu sens entopic, „frunte", „braţ de fluviu") (G); *Lap* < top. srb. *Lap* < *lâp* „pământ moale; teren mlăştinos; noroi"; *Slátina Vélica* < top. hibrid: rom. *Slatina* „teren sărăturat" + determ. scr. *velik* „mare", fem. *velika* sau direct din scr. *velika slatina* „idem" (D) ; *Belulóza* < top. scr. *Bjeloloza* (RJA) < s. scr. *loza* „viţă de vie" + adj. scr. *belo* „albă" (T); *Rogáş* < top. scr. *Rògač* (cf. s. scr. *rog* „corn" + suf. scr. *–ač*).

Dintre toponimele de origine germană menţionăm următoarele: *Opârd* < germ. *Oberteil* „partea de sus, partea superioară" (G); *Erzaţgarten* < top. germ. *Ersatzgárten* „grădină suplimentară" (D); *Rid* < germ. *Ried* „păpuriş" (D); *Boámfel* < germ. *Baumfeld* "câmpul copacului" (T); *La Ţéigăr* < antrop. germ. *Zeiger* (< germ. *Zeiger* "degetul arătător") (T); *Űberlándul lui Iósim* < germ. dial. *Űberland* „teren, proprietate care nu poate fi vândută sau împărţită" (T).

Toponimele de origine maghiară sunt prezente în număr mic: *Sîgiéd* < magh. *sziget* „insulă" (D).

Aşadar, numele topice din localităţile anchetate sunt româneşti de origine românească sau de origine străină (slavă, germană sau maghiară).

3. 1. Clasificarea semantică a toponimelor

Ridicăturile de teren sunt denumite prin apelativele **deal** sau **dâlmă** : *Deálul Máre* (G), *Deálul Gádului* (T), *Đelós* (T), *Dâlmă* (G). Platourile mai înalte sunt denumite prin apelativul **pod** : *Pódu Coloníştilor* (G), *Pod* (T). Adânciturile de teren sunt desemnate prin apelativul **vârtop**: *La Vârtópi* (G). Satele şi hotarul aparţinător acestora sunt străbătute de câteva ape curgătoare sau stătătoare redate prin apelativele **cot**, **bazin,**

[26] Vezi Anatol Eremia, *Graiul pământului*, Chişinău, EŞ, 1981, p. 94, *apud* Vasile Frăţilă, *Studii de toponimie şi dialectologie*, Timişoara, Editura Excelsior, 2002, p. 175.
[27] Vezi E. Janitsek, *Problema clasificării toponimelor româneşti după origine*, în StUBB, Series Philologica, fasciculus 1, 1974, p. 113-123; Vasile Frăţilă, *Studii de toponimie şi dialectologie*, Timişoara, Editura Excelsior, 2002, p. 176.
[28] Prin origine slavă se înţelege mai multe straturi: slav vechi, sârbesc sau bulgăresc.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

ostrov: *Cótu lu Ceáicu* (G), *Cótu lu Ciúchina* (G), *Cótu lu Óu* (G), *Cótu lu Zubán* (G), *Cótu Mărcóńilor* (T), *Cótu Diguléştilor* (T), *Bazín* (B), *Ostróv* (D), *Opârd* (G), *Borúgă* (B), *Bârzáva* (D). Alte toponime au la bază apelativele **fântână, izvor, insulă**: *Fântâna Vácilor* (G), *Fântâna la Búmbu* (G), *Fântâna la Mítru Sĭ́rbu* (G), *Fântâna la Pătricoáńe* (G), *Fântâna la Urzícă* (G), *Fântâna lu Ciurlíe* (G), *La Fântâna Porceáscă* (G), *La Fântâna Róşie* (G), *Fântâna lu Cólgea* (B), *Fântâna lu Lála* (B), *Fântâna lu Ménghel* (B), *Fântâna lu Márcovici* (B), *Fântâna de la Pústa Bóilor* (B), *La Fântâna lu Iovíță* (B), *Fântâna lu Ńemțoáńea* (D), *Fântâna lu Achím* (T), *La Fântâna la Boámfel* (T), *Izvoáre* (T), *Ínsula* (G), *Sîgiéd* (D).

Locurile aşezate de-a lungul văilor, precum şi terenurile cu fâneţe sunt denumite prin apelativele **rât, izlaz** sau **pustă** : *Râtul Cârciului* (B), *Râtu Máre* (D), *Râtul Mútului* (T), *Izlázu Máre* (G), *Izláz* (B, D, T), *Pústa lu Pópovici* (G), *Pústa* (D), *La Pústă* (T).

Compoziția geologică a solului este desemnată prin toponime provenite de la apelativul **slatină** : *Slătini* (G), *Slátina Velica* (D), *Slătinioáre* (T), sau **ţărigă** "nisip": *Ţărígi* (B).

Un număr mai mare de toponime au fost denumite după vegetația care creştea sau mai creşte pe terenurile respective: ***Pădúre*** (G, T), ***La Pădúre*** (G), ***Dudăríe*** (G), ***Livézi*** (B, D), *Livézile* (T), *La* ***Orezăríe*** (B), ***Poiéni*** (B), ***Bostăníşte*** (D), ***Rid*** (D), ***Belulóza*** (T), ***Smída*** (T), ***Socétu*** (T).

Toponimele ce au la origine apelative ce denumesc fauna sunt destul de rare : *Drúmu* ***Vácilor*** (G), *La Fântâna* ***Porceáscă*** (G), *La Fântâna de la Pústa* ***Bóilor*** (B), ***Zmínic*** (D).

Un număr relativ mic de toponime reflectă îndeletnicirile localnicilor cu agricultura, creşterea vitelor, morăritul, grădinăritul: ***Grădíni*** (G), *La Grădínă* (G, T), *Ersatzgárten* (D), ***Moára*** *Terézia* (D).

Unele toponime se referă la anumite aspecte social-istorice, la credinţe, la diverse obiceiuri: *La* ***Pópa Nemțésc*** (G), *La* ***Pópa Românésc*** (G), ***Particulári*** (G), *La* ***Crúci*** (B), ***Dóctoru*** (T), *La* ***Sésie*** (T), ***Sălişte*** (B, T).

Dintre toponimele care se referă la diverse construcţii sau amenajări menţionăm: ***Cetáte*** (G), ***Cartíz*** (G), ***Canálul*** *Lánca-Bírda* (G), *Canálul Ir* (B), *La* ***Lăptăríe*** (G), *La* ***Rádar*** (G), *La* ***Transformatór*** (G), *La* ***Şcóli*** (G), ***Şánțu*** *Taliónului* (D), ***Cócinile*** (T), *La* ***Odáie*** *la Trifón* (T), ***Ocoále*** (T).

O serie de toponime se referă la căile de comunicaţie între localităţi, în hotarul localităţii sau în interiorul acesteia: ***Drúmu*** *Ghiédului* (G), *Drúmu Máre* (G, B), *Drúmu Ofsăníții* (G), *Drúmu Vácilor* (G), *Pră* ***Socácu*** *lu Pădúche* (B), *Socácu Forgónilor* (B).

3.2. Clasificarea tipologică a toponimelor

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Ţinând cont de alcătuirea toponimelor, acestea ar putea fi clasificate în toponime simple, formate dintr-un singur cuvânt sau, mai bine zis, dintr-un singur morfem toponimic, şi toponime compuse, alcătuite din două sau mai multe cuvinte, care exprimă o noţiune nouă, diferită de cea redată de elementele lor componente.

A. *Toponime simple*

Toponimele simple, după A. Eremia[29], pot fi alcătuite numai din tema cuvântului-etimon sau din tema lui şi o terminaţie sau un afix „netoponimic", numite toponime primare, sau pe lângă temă mai pot conţine şi anumite afixe toponimice, numindu-se toponime derivate sau secundare.

Toponimele primare nu pot fi defalcate, analizate în elemente toponimice constituente, iar sensul lor este „monolit", adică fără a fi completat sau nuanţat de morfeme suplimentare, derivative sau lexicale. Principalul mijloc de formare a toponimelor primare este cel lexico-semantic, sensul acestora schimbându-se prin lărgire sau strâmtare. În toponimie, semantica prezintă importanţă numai în momentul creării numelor topice, pentru că, în cele din urmă, va prima funcţia toponimică.

Unele toponime din localităţile anchetate au la bază substantive comune: *Bazín* (B), *Cetáte* (G), *Cócinile* (T), *Coloníe* (G), *Dâlmă* (G), *Dóctoru* (T), *Grădíni* (G), *Ínsula* (G), *Izláz* (G, B, D, T), *Izvoáre* (T), *Livézi* (B, D), *Ocoále* (T), *Pădúre* (G, T), *Poiéni* (B), *Pod* (T), *Pústă* (D), *Sălíşte* (B, T), *Slắtini* (G). Cele mai multe dintre toponimele formate din nume comune sunt la origine: a) termeni topografici: *Bazín*, *Dâlmă*, *Ínsula*, *Izvoáre*, *Óstrov*, *Slắtini* etc.; b) nume de plante şi arbori: *Grădini*, *Izláz*, *Livézi*, *Pădúre*, *Poéni*, *Pústă*, etc.; c) nume de construcţii şi amenajări: *Cetáte*, *Cócinile*, *Pod* etc.

Alte toponime simple provin din antroponime: *Bécăr* (T), *Béngu* (G), *Bíbi* (G), *Ciáiu* (D), *Cicálă* (G), *Con* (G), *Dáici* (T), *Isác* (B), *Mínda* (G), *Válter* (G).

B. *Toponime derivate sau secundare*

Derivarea cu sufixe este unul din principalele mijloace de formare a cuvintelor româneşti, prin urmare, şi a toponimelor. Ataşate la sfârşitul unei teme, sufixele toponimice formează alte toponime, cu noi valori semantice şi gramaticale. Astfel, ele completează şi individualizează sensul cuvintelor de bază, atribuindu-le funcţii şi nuanţe speciale, toponimice.

[29] Cf. Anatol Eremia, *Nume de localităţi. Studiu de toponimie moldovenească*, Chişinău, 1976, p. 130, *apud* Vasile Frăţilă, *Studii de toponimie şi dialectologie*, Timişoara, Editura Excelsior, 2002, p. 183.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

a) *Toponime formate cu sufixele* ***-ean*** *şi* ***-eşti***

Sufixul *-ean* (*-an*) este folosit în toponimie la crearea numelor de locuri care arată apartenența la o anumită regiune sau la o anumită persoană . Sufixul *-eni* (*-ani*) (< sl. *-ěninŭ*, pl. *-ěne*) avea în slavă numai valoare „locală”, arătând de unde provin oamenii, din ce localitate, din ce regiune, aşa cum este întâlnit şi în vorbirea românească. În toponimia românească a primit, însă, şi o valoare antroponimică (patronimică), arătând din ce persoană se trag. Sufixul *-eşti* arată pe descendenții sau pe cei care aparțin familiei unei anumite persoane.

În zona anchetată, am înregistrat un umăr mic de toponime formate cu astfel de sufixe: *Borceánă* (G), *Modoşána* (T), *La Borobăréşti* (B).

b)Toponime provenite din antroponime feminine formate cu sufixul moțional ***-oaie***

Cu ajutorul sufixului *-oaie (-oańe)*, care derivă antroponime feminine de la masculine, indicând pe „soția lui...”, am notat doar un toponim *Măieroáńe* (G).

a) Toponime formate cu sufixe colective

Derivatele colective denumesc la origine colectivități de plante, lucruri, ființe, precum şi locul unde se află asemenea colectivități, semnificația lor obişnuită fiind de „loc acoperit cu...”, „loc bogat în...”, „loc cu mulți (multe)...”, „loc ce a aprținut neamului...”, deşi prezența actuală a realiilor respective nu este deloc obligatorie.

Unul din sufixele colective productive în formarea toponimelor este ***-işte***. Cu ajutorul lui se formează, de la nume comune, următoarele toponime: *Bostăníşte* (D), *Cremeníşte* (D), *Pilaríşte* (D). Două derivate colective sunt formate de la nume de plante cu sufixul ***-ărie***: *Dudăríe* (G) şi *Orezăríe* (D).

Cu ajutorul sufixului ***-oń*** se formează toponimele provenite din antroponime ce denumesc nume de grup. Astfel de toponime am înregistrat în toate localitățile cercetate: *Jurcóń* (< antrop. *Jurcă*) (G), (*Socacu*) *Forgóńilor* (< antrop. *Forga*) (B), *Dibingióń* (< antrop. *Dibingea*) (B), *Căpățînóń* (< antrop. *Căpățînă*) (D), *Ieduóń* (< antrop. *Iedu*) (D), *Buduróń* (< antrop. *Buduru*) (D), (*Cu̯otu*) *Mărcóńilor* (< antrop. *Marcu*) (T).

b) Toponime formate cu sufixe diminutivale

Diminutivele arată că obiectul denumit este mai mic în comparație cu noțiunea de bază a cuvintelor din care provin. Ele se referă, de regulă, la obiecte de dimensiuni mai mici, la însuşiri reduse. Pe lângă acest sens, diminutivele ne comunică printr-un singur cuvânt şi sentimente de dragoste, de simpatie, de compătimire. Nuanța expresivă măreşte gradul de expresivitate a derivatelor respective, atribuindu-le şi o anumită funcție stilistică.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Derivatele toponimice cu sufixe diminutivale sunt puține la număr în zona anchetată. Am întâlnit toponime formate cu sufixele: ***-el***: *Comorắle* (T); ***-ior (-ioare)***: *Slătinioáre* (T); ***-iță***: *(Fântâna lu) Iovíță* (B), *Crăśíța* (D), *Rogăśíța* (T). Toponimele diminutivale nu se referă la dimensiunile mici ale obiectelor geografice, ci evocă doar o asemănare între noțiunea exprimată de ele şi cea a primitivului, sau transpun numele de persoană a*supra* obiectelor socio-geografice.

C. ***Toponime compuse***

Numele topice compuse sunt cele alcătuite din două sau mai multe componente, care exprimă o noțiune nouă, diferită de cea redată de elementele lor componente. După Gh. Bolocan, prin toponime compuse se înțeleg numele de locuri formate din cel puțin două cuvinte care funcționează sau au funcționat în limbă şi independente[30]. Aceste compuse se caracterizează prin unitate de sens şi funcție denominativă unică. Prin compunere toponimul individualizează şi descrie mai bine locul numit, fiind mai uşor de mânuit, atât semantic, cât şi formal.

Toponimele compuse pot fi clasificate, asemenea apelativelor compuse din limba română, pe baza a trei criterii: semantic, morfologic şi sintactic. Pe baza criteriului semantic se precizează conținutul întregului compus şi se determină raporturile dintre sensurile elementelor componente. Ținând cont de criteriul morfologic, se disting părțile de vorbire care intră în alcătuirea compuselor, precum şi părțile de vorbire din care fac parte aceste compuse. Cel de-al treilea criteriu, criteriul sintactic, contribuie la înțelegerea raporturilor gramaticale şi a relațiilor dintre părțile componente ale compusului[31].

Pe baza criteriului morfologic, ca principal criteriu de clasificare a toponimelor, toponimele compuse din localitățile cercetate pot fi grupate în următoarele categorii şi tipuri structurale:

Substantiv + substantiv

Din punctul de vedere al modului de combinare a celor doi termeni, se disting mai multe tipuri:

1) *Substantiv în N + substantiv în N*

Nu am înregistrat aici un număr mare de toponime: *Moş Mítru* (G), *Canálul Ir* (B), *Moára Terezía* (D). Acesta din urmă exprimă un raport de subordonare, indicând posesia.

---

[30] Vezi Gh. Bolocan, *Nume de locuri compuse*, în SCL, XXVIII, 1977, nr. 6, p. 621-629, *apud* Vasile Frățilă, *Studii de toponimie şi dialectologie*, Timişoara, Editura Excelsior, 2002, p. 193.

[31] Cf. A. Eremia, *Graiul pământului*, Chişinău, Ed. Ştiința, 1981, p. 115, *apud* Vasile Frățilă, *Studii de toponimie şi dialectologie*, Timişoara, Editura Excelsior, 2002, p. 194.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

2) *Substantiv în N + substantiv în G*

Acest tip structural conține un număr însemnat de toponime. În cadrul lui se pot distinge mai multe subcategorii: a) substantiv în N + antroponim în G; b) substantiv în N + toponim în G; c) substantiv în N + nume comun în G.

a) În ceea ce privește formula substantiv în N + antroponim în G, am înregistrat toponime compuse cu antroponim în G enclitic: *Râtu Cârciului* (B), *Râtu Mútului* (T); sau proclitic: *Cótu lu Ceáicu* (G), *Cótu lu Ciúchina* (G), *Cótu lu Óu* (G), *Cótu lu Zubán* (G), *Fântâna lu Ciurlíe* (G), *Pusta lu Pópovici* (G), *La Fântâna lu Iovíță* (B), *Pră Socácu lu Pădúche* (B), *Fântâna lu Cólgea* (B), *Fântâna lu Lála Ménghel* (B), *Fântâna lu Márcovici* (B), *Fântâna lu Achím* (T), *Űberlándul lui Iósim* (T); precum şi G plural: *Podu Coloníştilor* (G), *Socácu Forgónilor* (B), *Cótu Mărcónilor* (T), *Cótu Diguléştilor* (T).

b) Toponime formate din substantiv (apelativ) în N + toponim în G apar în număr redus: *Drúmu Ghiédului* (G), *Drúmu Ofseníții* (G), *Deálu Gádului* (T).

c) Substantiv în N + nume comun în G alcătuiesc toponime compuse precum: *Drúmu Vácilor* (G), *Fântâna Vácilor* (G), *Pústa Boilor* (B), *Şánțul Taliónului* (D).

Astfel, structura substantiv în N + substantiv în G constituie unul dintre cele mai frecvente tipuri de compuse în toponimia localităților cercetate. Acest lucru se datorează faptului că denumirile microobiectelor topice sunt în numeroase cazuri legate de oameni, de numele regiunii, de al locurilor, în sensul cel mai strict al cuvântului, iar genitivul are capacitatea de a exprima diverse raporturi gramaticale, precum posesia, apartenența, dependența etc.

3) Substantiv în N + prepoziție + substantiv

Toponimele pot fi compuse din două substantive legate între ele printr-o prepoziție. Dintre prepozițiile folosite am înregistrat prepozițiile ***la*****:** *Fântâna la Mítru Sârbu* (G), *Fântâna la Búmbu* (G), *Fântâna la Petricoáńe* (G), *Fântâna la Urzícă* (G) şi ***de la***: *Fântâna de la Pústa Bóilor* (B).

4) Substantiv + adjectiv

Acest tip de toponime compuse este bine reprezentat în zona cercetată. Am înregistrat însă doar compuse cu adjective fără articol posesiv-genitival: *Deálu Máre* (G), *Drúmu Máre* (G), *Izlázu Máre* (G), *Drúmu Máre* (B), *Râtu Máre* (D), *Grépcia Máre* (T), *Grépcia Mică* (T), *Remenția Máre* (T), *Remenția Mícă* (T).

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

5) Prepoziție + substantiv

Este unul dintre cele mai frecvente tipuri de compunere în microtoponimie. În localitățile anchetate cea mai utilizată prepoziție în alcătuirea toponimelor compuse este prepoziția ***la***: *La Álbu* (G), *La Bibár* (G), *La Bócu* (G), *La Boleánțu* (G), *La Bórdea* (G), *La Brebăneásă* (G), *La Chicéscu* (G), *La Ciocâltea* (G), *La Cioclód* (G), *La Diminéscu* (G), *La Gărânciu* (G), *La Glăván* (G), *La Grădínă* (G), *La Hofman* (G), *La Lăptăríe* (G), *La Líncă* (G), *La Nef* (G), *La Nénea* (G), *La Pădúre* (G), *La Pălăriéru* (G), *La Pălíc* (G), *La Rádar* (G), *La Rízăr* (G), *La Róşu* (G), *La Transformatór* (G), *La Truț* (G), *La Şcóli* (G), *La Válter* (G), *La Vârtópi* (G), *La Vótom* (G), *La Borobărésti* (B), *La Crúci* (B), *La Tróca* (B), *La Şúşman* (T), *La Țaigăr* (T). Cele mai multe toponime compuse cu prepoziția ***la*** au în componența lor un antroponim, desemnând posesia.

O altă prepoziție folosită ca element de compunere a toponimelor este ***pe (pră)***: *Pră Socácu lu Pădúche* (B).

6) Prepoziție + substantiv + adjectiv

În acest tip de compuse pot fi încadrate toponimele: *La Fântâna Porceáscă* (G), *La Fântâna Róşie* (G), *La Pópa Nemțésc* (G), *La Pópa Românésc* (G).

Majoritatea toponimelor din această zonă au fost create de români de la elemente lexicale româneşti sau slave, de la antroponime româneşti, slave sau germane, precum şi prin derivare toponimică. Toponimele de origine antroponimică sunt mai frecvente decât cele provenite de la entopice.

Înfățişarea lingvistică a toponimelor cercetate reflectă particularitățile graiului din această zonă. Ca şi în alte părți, toponimia conservă atât forme şi construcții gramaticale vechi, cât şi elemente lexicale arhaice. Mai interesante sunt însă derivarea şi structura sintactică a toponimelor.

ABREVIERI

ac. = acuzativ;
adj. = adjectiv, adjectival;
antrop. = antroponim;
art. = articol, articulat;
B = Banloc;
Ban. = Banat;
bg. = bulgar, bulgăresc;
cf. = confer;
chest. = chestionar;
col. = colectiv;
conj. = conjuncție;
cr. = croat(ă);
D = Denta;
determ. = determinant;

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

dim. = diminutiv, diminutival(ă);
ebr. = ebraic(ă);
ed. = ediție;
Etim./Et.: = etimologie;
fasc. = fasciculă;
fem. = feminin(ă);
G = Ghilad;
gen. = genitiv;
germ. = german(ă);
gr. = grec, greacă;
h. = hartă;
ha. = hectar;
hipoc. = hipocoristic;
înv. = învechit;
lat. pop. = latina populară;
magh. = maghiar(ă);
masc. = masculin;
n. = nominativ;
n. grup = nume de grup;
n. p. = nume de persoană;
nr. = număr;
op. cit. = operă citată;
top. = toponim;
ucr. = ucrainian(ă);
v. = vezi;
v. sl.= vechi slav ;
vol. = volum.

p. = pagină;
paleosl. = paleoslav(ă);
pers. = persoană;
pl. = plural;
pop. = popular(ă);
pref. =prefix;
prep. = prepoziție;
pron. = pronume;
reg. = regional;
rom. = român(ă), românesc;
rus. = rusesc(ă);
s. = substantiv;
sb., srb. = sârb(ă), sârbesc;
scr. = sârbocroat(ă);
sec. = secol;
sl. = slav(ă);
stj. = stânjen;
subst. = substantival;
suf. = sufix;
s. v. = sub voce;
T = Toager;
t. = tomul;

BDD-A6396 © 2007 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Arbănaşi, *Top. de origine slavă* = Marius Arbănaşi, *Toponime de origine slavă în Subcarpaţii şi Podişul Mehedinţului*, SCO, nr. 8, Craiova, 2003, p. 113-186.

Borovszky, *Torontál* = Samu Borovszky, *Torontál vármegye* (Comitatul Torontal), Budapesta, 1911.

Borovszky, Samu, *Magyarország vármegyei és városai*. *Temes vármegye* (Comitatul Timiş), vol. I-II, Budapesta, f. a.

CADE = I. A. Candrea, *Dicţionarul enciclopedic ilustrat,* partea I, *Dicţionarul limbii române din trecut şi de astăzi*, Bucureşti, Editura Cartea românească, 1931.

DA = Academia Română. *Dicţionarul limbii române*. Tomul I, Partea I: A-B, Bucureşti, 1913; Tomul I, Partea III, fasc. I: D-de, Bucureşti, 1949; Tomul II, Partea II, fasc. I: J-lacustru, Bucureşti, 1937; fasc. II: *ladă-lepădа*, Bucureşti, 1940; fasc. III: *lepădа-lojniţă*, Bucureşti, 1948.

DEX = *Dicţionarul explicativ al limbii române*, ediţia a II-a, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 1996.

DGITT = Remus Creţan, Vasile Frăţilă, *Dicţionar geografico-istoric şi toponimic al judeţului Timiş,* Timişoara, Editura Universităţii de Vest, 2007.

DLR = *Dicţionarul limbii române* (serie nouă), Bucureşti: VI, literaM, 1965.1968; VII/1, litera N, 1971; VII/2, litera O, 1969; VIII/1-5, litera P, 1972-1984; IX, litera R, 1975; X/1-5, litera S, 1986-1994; XI/1, litera Ş, 1978; XI/2-3, litera T, 1982-1983; XII/1, litera Ţ, 1994; XII/2, litera U, 2002; XII/2, litera V (*venial-vizurină*), 2002.

Dinier, Josef, *Nume de locuri din Banat*, vol. II, Timişoara, 1982.

Dragalina, P., *Din Istoria Banatului Severin*, vol. II, Caransebeş, 1900.

DOR = N. A. Constantinescu, *Dicţionar onomastic român,* Bucureşti, EA, 1963.

DTB, I = Vasile Frăţilă, Viorica Goicu, Rodica Sufleţel, *Dicţionarul toponimic al Banatului,* I (A-B)-1984, Timişoara, TUT, 1989.

DTB, II = Rodica Sufleţel, Viorica Goicu, *Dicţionarul toponimic al Banatului*, *II (C),* Timişoara, TUT, 1985.

DTB, III = Rodica Sufleţel, Viorica Goicu, *Dicţionarul toponimic al Banatului*, III (D-E), Universitatea din Timişoara, Centrul de Ştiinţe Sociale, Timişoara, 1986.

DTB, IV = Vasile Frăţilă, Viorica Goicu, Rodica Sufleţel, *Dicţionarul toponimic al Banatului*, IV (F-G), Timişoara, TUT, 1986.

DTB, V = Vasile Frăţilă, Viorica Goicu, Rodica Sufleţel, *Dicţionarul toponimic al Banatului*, V (H-L), Timişoara, TUT, 1987.

DTB, VI = Vasile Frăţilă, Viorica Goicu, Rodica Sufleţel, *Dicţionarul toponimic al Banatului*, VI (M-N), Universitatea din Timişoara, CŞS, Timişoara, 1989.

DTB, VII = Viorica Goicu, Rodica Sufleţel, *Dicţionarul toponimic al Banatului*, VII (O), Timişoara, Editura Amphora, 1994.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

DTB, *Litera R* = Vasile Frăţilă, Viorica Goicu, Rodica Sufleţel, *Dicţionarul toponimic al Banatului* (R), în SCO, nr. 7, Craiova, Editura Universitaria, 2002, p. 267-327.
DTRO = *Dicţionarul toponimic al României. Oltenia*, Craiova, Editura Universitaria, I-II, 1993, III, 2001, IV, 2003, V, 2004, VI, 2006, VII, 2007 (coordonator Gh. Bolocan).
EA = Editura Academiei.
EŞ, EŞE = Editura Ştiinţifică (şi Enciclopedică).
Frăţilă, V., *Vechimea unor toponime din centul Transilvaniei*, în LR, XIX, 1970, nr. 3, p. 229-238.
Frăţilă, *STD* = V. Frăţilă, *Studii de toponimie şi dialectologie*, Timişoara, Editura Excelsior Art, 2002.
Frigyes, Pesty, *Temesvarmegye es Temesvarvaros Fortenetehez* 1183-1430*,* Pozsony, 1896.
Frigyes, Pesty, *Krassó vármegye tőrténete*, Budapest, 1884, vol II.
Graur, Al., *Nume de locuri*, Bucureşti, EŞ, 1972.
Grković = Milica Grković, *Rečnik ličnih imena kod srba*, Beograd, 1977.
Griselini, Francesco, *Istoria Banatului timişan*, traducere din limba germană de Nicolae Bolocan, Bucureşti, 1926.
Griselini, Francesco, *Încercare de istorie politică şi naturală a Banatului Timişoarei*. Prefaţă, traducere şi note de Costin Feneşan, Timişoara, 1984.
Homorodean, *Grădişte* = Mircea Homorodean, *Nume de locuri de pe valea Grădiştii (judeţul Hunedoara)*, în StUBB, XX, 1975, p. 52-56.
Ielenicz, *Dicţionar* = Mihai Ielenicz, *Dicţionar de termini geografici*, Bucureşti, Editura Corint, 2001.
Ilčev, *Rečnik* = St. Ilčev, *Rečnik na familni imena u bălgarite,* Sofia, 1969.
Ilieşiu, *Doc.*, dos. II „Comune din judeţul Timiş", Arhiva Muzeului Banatul, Timişoara.
Ioniţă, *Nume* = V. Ioniţă, *Nume de locuri din Banat,* Timişoara, Editura Facla, 1982.
Iordan, I., *Toponimia românească,* Bucureşti, EA, 1963.
Iordan, *DNFR* = I. Iordan, *Dicţionar al numelor de familie româneşti,* Bucureşti, EŞE, 1983.
Ivănescu, *ILR* = G. Ivănescu, *Istoria limbii române*, Iaşi, 1980.
E Janitsek, *Problema clasificării toponimelor româneşti după origine*, în StUBB, Series Philologica, fasciculus 1, 1974, p. 113-123.
Lotreanu, Ion, *Monografia Banatului*, vol. I, Timişoara, Institutul de Arte Grafice «Ţara», 1935.
LR = „Limba română", Bucureşti, I, 1952 şi urm.
Milleker B., *Versecz vidéke a középkorban* în Tőrl. és Rég. Értesitő, Timişoara, 1896, XII, Fasc. IV.
Molin, V., *Banatul*, în „Calendarul Banatului" pe an. 1933.
NALR-Banat. Date = Noul atlas lingvistic român pe regiuni. Banat. Date despre localităţi şi informatori, sub conducerea lui Petru Neiescu, de Eugen Beltechi, Ioan Faiciuc, Nicolae Mocanu, Bucureşti, EA, 1980.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Pascu, Caius, *Comuna Denta (jud. Timiş-Torontal). Monografie istorică*, Timişoara, Tipografia „Sonntagsblatt", 1939.
Paşca, Ştefan, *Nume de persoane şi nume de animale în Ţara Oltului,* Bucureşti, Academia Română, „Studii şi cercetări", XXVI, 1936.
Pătruţ, *OR* = I. Pătruţ, *Onomastica românească,* Bucureşti, EŞE, 1980.
Petrovici, *SDT* = E. Petrovici, *Studii de dialectologie şi toponimie*, Bucureşti, EA, 1970.
Philippide, *OR* = Alexandru Philippide, *Originea românilor*, vol. I, Iaşi, 1923.
Postelnicu, Gh., *Originea oraşului Timişoara*, în „Analele Banatului", An. IV, 1931, Nr. 2-4, Fasc. 9.
RJA = *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, (Jugoslovenska Akademija znanosti i umijetnosti), Zagreb, 1988 şi urm.
SCO = „Studii şi cercetări de onomastică", 7, Craiova, Editura Universitaria, 2002.
Skok I-III = Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika,* t. I-III, Zagreb, 1971-1973.
Simu, Traian, *Drumuri şi cetăţi romane în Banat*, Lugoj, 1924.
Stoica de Haţeg, *Cr. Ban.* = Nicolae Stoica de Haţeg, *Cronica Banatului*, Studiu introductiv, ediţie, glosar şi indice de Damaschin Mioc, Ediţia a II-a revăzută, Timişoara, Editura Facla, 1981.
StUBB = „Studia Universitatis Babeş-Bolyai. Series Philologica", Cluj, I, 1956 şi urm.
Suciu, Coriolan, *Dicţionar istoric al localităţilor din Transilvania*, I-II, Bucureşti, EA, 1967-1968.
TUT = Tipografia Universităţii din Timişoara.

DIE TOPONOMASTIK MANCHER IM SÜDWESTEN TEMESWARS GELEGENEN ORTE (GHILAD, BANLOC, DENTA, TOAGER)

(Zusammenfassung)

Das vorliegende Studium repräsentiert einen Unterkapitel aus einer umfangreichen Arbeit zum Thema: rumänische Mundarten von südwestlicher Temeswar. Für die Erfüllung dieses Studiums wurden die Ortschaften **Ghilad, Banloc, Denta** und **Toager** als Referenzpunkt ausgewählt, Ortschaften die für NALR-Banat von Ioan Faiciuc untersucht wurden. Diese Ortschaften wurden an folgenden kartographischen Nummern registriert: 44, 41, 40, 42.

Ghilad wurde auch für ALR I von Sever Pop (kartographische Nummer 36) und Banloc auch für ALR II von Emil Petrovici (kartographische Nummer 35) untersucht.

Nach einer kurzen Einleitung zur Geschichte und zur Geographie, folgt das Glossar der Toponyme, die in den untersuchten Ortschaften registriert wurden, ein Glossar das sowohl eine Beschreibung der verschiedenen Toponyme, als auch einige etymologische Bemerkungen enthält.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)

Einige Ortsnamen aus der untersuchten Zone haben als Ausgangspunkt Appellativen die das Relief der Region (Erhebungen oder Bodenvertiefungen) beschreiben, die die ortsgegebene Vegetation oder Fauna, die Landwirtschaft, den Obstbau, den Weinbau, die verschiedenen Kommunikationswege, Bauwerke und Einrichtungen oder einige sozial-wirtschafliche Aspekte betreffen.

Andere haben als Ausgangspunkt Antroponyme (die an damalige Grundbesitzer erinnern), andere Toponyme. Wenn man das Glossar analysiert, kann man feststellen, dass die Toponyme der untersuchten Ortschaften rumänischer oder fremder Herkunft (slawischer, deutscher, ungarischer Herkunft) sind und dass sie von topischen Appellativen, von Antroponymen oder von anderen Toponymen abstammen.

Zieht man die Bildung der Toponyme in Betracht, könnte man sie in einfache und zusammengesetzte Toponyme klassifizieren. Die einfache Toponyme können primär sein (nur aus dem Thema des Wortes-Etymon oder aus seinem Thema und einer Endung oder einem « untoponymischen » Affix gebildet) und Ableitungen oder Sekundäre (neben dem Thema können sie auch einige toponymische Affixe beinhalten).

Die zusammengesetzten topischen Namen sind aus zwei oder mehreren Komponenten gebildet und sie charakterisieren sich durch Sinneinheit und durch eine einzige denominative Funktion. Sie werden nach drei Kriterien klassifiziert: semantisch, morphologisch und syntaktisch.

Der linguistische Aspekt der untersuchten Toponyme widerspiegelt die Besonderheiten der Mundart aus dieser Zone.

BDD-A6396 © 2007 Editura Universităţii de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:46:37 UTC)